

ÖZET

ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN DERS İŞLEYİŞ SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ

ŞENSOY, Çağla Pınar

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Abdurrahman Kılıç

Temmuz 2019, 193 sayfa

Araştırmanın amacı; ortaokul kademesinde görev yapan matematik öğretmenlerinin ders içi öğrenme- öğretme süreçlerinin incelenmesidir.

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışmada zengin bilgi kaynağı olabilecek bireylerin saptanması için amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Düzce ili merkezinde çalışan 15 ortaokul matematik öğretmeni, bu öğretmenlerin dersine girdiği öğrenciler ve gözlem yapılan sınıflar oluşturmaktadır. Araştırma verileri nitel araştırma tekniklerinden görüşme, odak grup görüşmesi ve gözlemler yoluyla toplanmış, toplanan veriler ise içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir.

Yapılan araştırmada ortaokul matematik öğretmenlerinin dersin planlamasını yapmadıkları, ders işleyiş süreçlerini bir plana bağlı kalmaksızın gelişigüzel şekilde sürdürdükleri görülmüştür.

Dersin giriş bölümünde öğretmenden öğretmene farklılık göstermek üzere öğretmenlerin öğrencileri selamlayarak ve gülyüzle derse girdikleri, öğrencilerle ilişki kurdukları, ödev ve ders materyali kontrolünü sağladıkları, öğrencilerin hazırbulunuşluğunu ölçtükleri, ön bilgilerindeki eksikleri tamamladıkları, öğrenilecek konudan haberdar ettikleri ve konunun öneminden bahsederek öğrencileri güdüledikleri görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre ortaokul matematik öğretmenlerinin sınıf ortamlarında öğretimi desteklemeye yönelik düzenlemelere, öğretimsel düzenlemelerden daha sık başvurdukları görülmüştür.

Yapılan araştırmada öğretmenlerin öğrenme öğretme sürecinde çoğunlukla sunuş ve sunuşa nispeten daha az olmak üzere buluş yoluyla öğretimi tercih ettikleri; sıklıkla düz anlatım olmak üzere soru cevap ve akran öğretimi yöntem tekniklerini kullandıkları; soru çözme sürecinde problemleri çoğunlukla kendilerinin çözdükleri bunun yanı sıra öğrencilere çözdürmeyi ve öğrencilerle beraber çözmeyi tercih ettikleri durumların gerçekleştiği görülmüştür.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun derslerinde etkinlik kullanmadıkları; kullanan öğretmenlerin ise akademik başarıyı artırma ve derse karşı olumlu tutum geliştirme amacıyla etkinlik yaptığı fakat öğretimi etkinliklerle yürütmekten ziyade çoğunlukla konu bitiminde ve dönem sonlarında, bilginin yapılandırılmasına ve pekiştirilmesine yönelik farklı etkinlik türleri kullanmasının yanı sıra çoğunlukla oyun etkinliklerinden faydalandıkları görülmüştür.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun materyal kullanmayı tercih etmediği, kullanan öğretmenlerin ise akıllı tahta ve kaynak kitap çoğunlukta olmak üzere çeşitli yazılı, teknolojik, matematiksel ve geometrik araçlardan yararlanmakta oldukları, bu materyalleri yapısına ve konusuna göre gerek öğretmen merkezli gerekse öğrenci merkezli uygulamalar yaptırarak kullandıkları sonuçlara yansımıştır.

Ortaokul matematik öğretmenlerinin ders süreci içerisinde problem çözme becerisi, matematiksel süreç becerileri (iletişim, akıl yürütme, ilişkilendirme), duyuşsal ve psikomotor becerileri kazandırmaya yönelik faaliyetler yürüttükleri, öğrencilerin derse katılımını sağlamak amacıyla dikkat çektikleri, pekiştireçler sundukları ve sınıfta rekabet ortamı oluşturdukları görülmüştür. Öte yandan öğrencilerin fiziksel yönden iyilik/kötülük hali, başarılı/başarısız olma durumları, aktif/pasif konumları ve öğretmenin öğrenme öğretme sürecini etkili/etkisiz yönetimi ve rekabet ortamının öğrencilerde yarattığı motivasyon/ yarış baskısı oluşturma durumu derse katılımı etkileyen faktörler oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre ortaokul matematik öğretmenlerinin ders süreci içerisinde gerek dış faktörler yardımıyla gerekse içsel motivasyonu destekleyerek öğrencilerin motivasyonunu sağladıkları, öğrencilerin eksik ve yanlış öğrenmelerini soru çözdürerek, gözlemleyerek ve ölçme yaparak tespit ettikleri ardından takviyelerle ve gerekli yönlendirmelerle bu eksikleri tamamlamaya yönelik faaliyetler yürüttüğü görülmüştür.

Öğretmenden öğretmene farklılık göstermek üzere ortaokul matematik öğretmenlerinin dersin son bölümünde derse devam etme, dersi özetleme, öğrencileri değerlendirme, bir sonraki

derse hazırlık yapma ve serbest bırakma davranışlarını sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Neredeyse tüm öğretmenlerin dersin sonunda muhakkak ödevlendirme yaptıkları, bu ödevlendirmelerin bazılarının yapılandırmacı çoğunluğunun ise konu merkezli eğitim yaklaşımlarını yansıtan farklı türlerde oldukları görülmüştür.

Yapılan araştırmada ortaokul matematik öğretmenlerinin öğrenme öğretme sürecine, öğrenciye, kendisine ve veliye yönelik olumlu ve olumsuz görüşlerinin yer aldığı; etkili öğretim süreci, olumlu akademik benlik algısı, merak etme, ihtiyaç duyma, değer verme ve karakter gibi faktörlerin öğrencilerin matematik dersine karşı olumlu tutuma sahip olmalarını sağlarken; olumsuz deneyimler, öz yeterlik algısının zayıf oluşu ve öğretmeni sevmeme gibi faktörlerin öğrencilerin matematik dersine karşı olumsuz tutum geliştirmesine sebep olduğu, öğrencilerin öğretmene karşı olumlu ve olumsuz tutum sergilemesinde öğretmenlerin kişisel özellikleri ve mesleki becerilerinin etkili olduğu ve bu noktalarda öğretmenlerine karşı beklenti içine girdikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Matematik Dersi, Öğrenme Öğretme Süreci, Ortaokul Matematik Öğretmenleri, Matematik Öğretim Programı